

1) *Да знае машерний си языкъ*; т. е. да може да говори право, кога-то говори съ нѣкого; да може да разумѣва добрѣ, кога прочита нѣчто, что да было и да може да пише право и ясно, кога пише нѣчто или нѣкому, съ кого-то иска да ся разговори отдалечъ. А всичко това знаяніе за матерний си языкъ чловѣкъ постига съ изучаваніе добрѣ наукъ-тж, коя-то ся нарича *Граммашика*.

2) *Трѣва да му ся испълкува символъ-шъ на Вѣрж-шж и десѣшъ-шѣ Божи заповѣди, още и Историѣ-шж на неговж-шж Черквж*; т. е. да знае что вѣрва и за кое какъ да вѣрва; да познае длѣжности-ты си къмъ Бога, къмъ себе и къмъ ближніа си; още и да знае на кое вѣроисповѣданіе принадлежи той и какво е то. Това ся научва отъ *Кашихъ-зиса*.

3) *Трѣва да познава земж-шж, на кож-шо живежъ*; т. е. да познава какво нѣчто е земля-та; какво мѣсто дръжи тя въ свѣта; отъ что става на неж день и ноцъ и отъ гдѣ доходи да бывать на неж пролѣтъ, лѣто, есенъ и зима. Да знае что ся намира вѣтрѣ въ земж-тж, отъ вѣнъ и отъ горѣ на неж, и още да знае, че слънце-то грѣе и за другы села и градове и за другы царства и народы по земж-тж, а не грѣе само за него и за негово-то рождено мѣсто; освѣнъ това трѣва му да знае, гдѣ какви народи живѣжтъ, гдѣ какви мѣста и градове ся намиратъ и въ кои отъ тѣхъ каква стока излази или влиза. На всичко това учи *Землеописаніе-шо*.

4) *Да знае и да познава Естество-шъ явления и законы*; т. е. да знае что е въздухъ, отъ что става вѣтръ, дъждъ, снѣгъ, градъ; отъ что ся свѣтка и за что грѣми; да познава силж-тж на всички явления, кон-то ставать около него и кон-то види, чюе или усѣща; да знае что е свѣтлинж и топлинж, что е пара, вода и ледъ, и что е магнетизмъ и електричество, отъ кон-то е направенъ телеграфъ-тъ, что ся протака отъ градъ до градъ за брѣзо споразумѣніе на хора-та. За всичко това учи *Физика-ша*.

5) *Да познае себе си и онова, кое-шо му врѣди или го ползува*; т. е. трѣва да знае какъ и отъ что е съставено негово-то тѣло; какъ ся готви и вари ястіе-то въ стомаха и въ чрѣва-та та става на кръвъ, отъ кож-то ся храни и расте цѣло-то тѣло; на кѣсо: да знае законы-ты, по кои-то е съставено тѣло-то му, и по тѣхъ да може да ся упра-